

VALENTIN PETCULESCU

«AMĂNUNTELE»

PRELUDIU

Împrumut pentru câteva pagini titlul unei excelente cărți de poezie (Vasile Petre Fatî — **Amănuntele**). Densitate, frumoasă simplitate. Încerc și eu. Nu o istorie (muzica nu poate fi povestită), ci doar spectacolul ei. «Fragedul» amănunt. Nuanța. Starea de spirit. Public — reacții. Culisele (dar fără a uita «scena»).

Săptămîna internațională a muzicii noi, pentru mine, o primă audiție absolută. Nu știu Darmstadt-ul decît din relatări (nu totdeauna favorabile), n-am văzut (ca și mulți alții) culorile «Toamnei varșoviene», Avignon-ul m-a «refuzat» (nu-i bai, a pățit-o și-un regel). În sălile Ateneului, Sălii Radio și Academiei de muzică mă conving că «Europa» poate fi văzută auzită bine și de la București. Ce ne-a propus deci bătrînul continent?

Nu mai puțin de 12 compozitori români stabiliți în străinătate. Printre ei, nume deja consacrate: Costin Mioreanu, directorul artistic al Editurii Salabert, Lucian Mejiănu, profesor de muzică electronică la Conservatorul din Lausanne, Costin Cazaban, colaborator al revistei «Le Monde de la Musique» și profesor asistent la Universit  de Paris, Corneliu Dan Georgescu, colaborator al Institutului de folclor comparat din Berlin, Alexandru Hrisanide, profesor la Academii de Muzică din Amsterdam și Tilburg, Aurel Stroe, visiting profesor la Universitatea din Illinois și prezență importantă la cursurile de vară de la Darmstadt, Roman Vlad, personalitate a istoriei muzicii italiene din ultimele decenii, Horațiu Rădulescu, laureat al Premiului Villa Medici, pentru USA și Italia. Apoi formațiile — ansamblul **Antidogma Musica** din Torino condus de dirijorul Paolo Ferrara, ansamblurile bucureștene **Traiect**, **Hyperion**, **Archaeus**, **Cvintetul de suflători Concordia**, ansamblul clujean **Ars Nova**, **Cvintetul de alămuri de la Chișinău**, **Orchestra Radio**, **Orchestra de cameră «Concerto»** a Academiei de muzică din București, **Cvartetul de coarde Bălănescu** din Marea Britanie, ansamblul **Omnia**, **Trio Contraste** de la Timișoara.

Ți reascult cu aceeași bucurie (în nu mai puțin de trei concerte) pe saxofonistul francez Daniel Kientzy, virtuoz de excepție, interpret al multor altor prime audiții românești, unele dedicate lui Miriam Marbe, Ștefan Niculescu, Tiberiu Olah,

Costin Mioreanu, Anatol Vieru, trombonistul Barrie Webb mă convinge de resursele nebănuite lirice și incantatorii (în «Second Skin») ale unui instrument ce poate părea destinat mai mult fanfarei, flautistului Pierre Yves Artaud, distins cu Marele premiu de interpretare a muzicii franceze contemporane — SACEM 1982, îi este solicitat (fapt rar înfîlnit în muzica secolului XX) un bis din **Concertul pentru flaut și orchestră de Doina Rotaru**, dar realizează și-un Yves Prin («Concerto») stufos, mai puțin convingător muzical.

Muzici acoperind cam trei decenii de căutări și nu puține împliniri. Direcții minimale, conceptuale, post-seriale, non-evolutive, post-moderne, tehnicile hazardului (John Cage și refuzul «dictaturii» compozitorului) punctualismul, aleatorismul... Gustul «unicatului». Libertate și singurătate. «Elogiul efemerului» (un fin eseu al lui Alex. Leo Șerban) poate explica mai multe. Cîteva piese, puține, de excepțională forță (mă gîndesc mai ales la Simfonia a II-a **Opus dacicum** de Ștefan Niculescu), par a anunța un nou «clasicism». Nu mă încumet să-l definesc. Observ doar o întoarcere din zonele «atemporale», simplificarea discursului melodic, fără a cădea însă în ariditatea repetitivismului.

Vinko Globokar — **Res/As/Ex/Ins-Pirer**, cu trombonistul Barrie Webb, din ciclul **Laboratorium**. «Delir» timbral. Luxurianță. Coerență în timp a efectelor instrumentale. Șoapte fals alarmate, icnete, apeluri «disperate» (intervine și vocea) într-o limbă necunoscută, ceva din demența orașului «tentacular» și, în subteran, ironia cauterizînd «rănille» unui discurs, pînă la urmă, grav.

Trebuie să existe o «dramaturgie», o strategie minimă a unui concert? Cred că da. Ca și într-o expoziție. Piesele intră, vrînd-nevrînd, într-un «dialog». Fără a pune în discuție valorile, gîndesc că **Val-surile ignobile și nesentimentale** ale lui Dumitru Capoianu, **Recviemul** de Miriam Marbe și **Iubiri** pentru orchestră de Horațiu Rădulescu nu au cum dialoga. Ceva se va pierde. În nici un caz **Recviemul**.

Luigi Nono — **Cvartet**. Cît poate dura, la urma urmei, o piesă suspendată în timp? Non-evolutivă. Octavian Nemescu

spune că o viață întreagă chiar. Sînt de acord. Dar în scenă?... Dacă admitem că actul de creație este o convenție, înseamnă că odată descifrat «codul», muzica trebuie (în plan fizic) să înceteze. Și mai trebuie să fie suficient de puternică pentru a continua în noi. După ea e necesar un spațiu al tăcerii. Doar el îi poate urma Cvartetului de Nono.

INTERLUDIU

O fetiță de 3—4 ani, drăgălașă (tautologic, nu?) și cîrnă se foiește pe scaunul din fața mea. Tace. E cuminte. O mică performeră, dacă mă gîndesc la alte mici cunoștințe de-ale mele. «Studiază» plușul fotoliului, numărul din plastic, mă privește pe furiș, apoi insistenț și așteaptă, cred, un semn de complicitate. Îmi place, dar nu o încurajez. Sînt un ascultător serios. Ea, o fărîmă de om în altă lume. Fericită prizonieră a unei sfere nevăzute. O sferă de liniște și lumină în vacarmul infernal și informal al unei piese pe care încerc inutil s-o descifrez.

Ascult **Patru lieduri op. 12** de Webern în interpretarea sensibil-inteligentă a sopranei Ioana Bentoiu. Îmi place și notez ceva. Dacă o să am curaj, îi voi oferi și eu un ciclu de lieduri. Vede și prietenul C. Citește. «Frumos, zice, dar nu spui nimic despre muzică». Răspunsul îl știu mai de mult. O creație adevărată e matca din care se naște altceva. O viață paralelă, cea a unei pagini, de exemplu. A unei idei.

După **Iubiri** pentru orchestră de Horațiu Rădulescu, o piesă a nuanțelor extreme (între forte și fortissimo) și a excesului, îmi pare mie, timbral, schițez un «Elogiu al șoaptei». Nu sînt sigur că voi fi auzit. Chiar dacă (a spus-o poeta) există și-o «tăcere asurzitoare».

POSTLUDIU

Întîmplarea face ca pe 1 și 2 iunie să fiu invitat în juriul unui festival de muzică corală pentru copii. Voi da note celor mici pentru «ezițările» de gust, să zicem, ale celor mari. Din nou muzici puțin durabile cînd nu penibile. Repertoriul românesc contemporan e sublim dar lipsește (în concert) cu desăvîrșire. Cu cîteva excepții. O falie îngrijorătoare, deci, între cele două «momente» muzicale. Nu pot să nu gîndesc că (parafrazîndu-l pe Marin Preda) dacă școală nu e, nimic nu va fi. Concluziile se impun, cred, de la sine.